

Aan de raad der gemeente Barneveld
en het college van burgemeester en
wethouders

Postbus 63
3770 AB Barneveld

Onderwerp:
Verplaatsing monument Nairac

Barneveld, juni 2021

Geachte dames en heren,

Van 1841 tot 1883 was mr. Carel August Nairac burgemeester van onze gemeente waarvoor hij aanwijsbaar veel heeft betekend. Hij legde destijds de grondslag voor een toen moderne, goed bereikbare gemeente met voor die tijd prima voorzieningen op het gebied van onderwijs, het bankwezen en cultuur. Nairac nam in 1845 het besluit om het inmiddels opgeheven Departement Barneveld van de Maatschappij tot Nut van 't Algemeen nieuw leven in te blazen om vanuit die organisatie allerlei initiatieven te kunnen ontwikkelen. Dat leidde bijvoorbeeld tot de oprichting van de ('Nuts') Spaarbank 1845, de teken- en de zangschool en de zogenaamde Herhalingschool welke door kinderen en volwassenen na de lagere school kon worden bezocht. Nairac zorgde ook indirect voor de stichting van de Comelia Bewaarschool en de oprichting van de donderdagse weekmarkt in 1852. Bovendien financierde de Spaarbank de aanleg van wegen en een net van nortonpompen in het dorp Barneveld zodat de voorziening met schoon drinkwater verzekerd was.

Ook op cultureel gebied was Nairac actief niet alleen door het schrijven van een viertal boekjes over de geschiedenis van het ambt, later de gemeente Barneveld of door het doen van archeologisch onderzoek samen met zijn gemeentebode en amateurhistoricus Hendrik Bouwheer en prof. Pleyte van het Rijksmuseum voor Oudheden in Leiden, maar ook legde hij de basis voor het huidige Museum Nairac door de inrichting van een Oudheidkamer in het gemeentehuis.

Nairac zorgde ervoor dat de aanvankelijk noordelijker geplande Oosterspoorlijn (Amersfoort-Apeldoorn) precies tussen de dorpen Barneveld en Voorthuizen werd aangelegd. Tussen het station Barneveld-Voorthuizen en het Stationskoffiehuis, later hotelcafé-restaurant 'Heidepark' liet hij naar een eigenhandig getekend ontwerp een fleurig plantsoen aanleggen waarin door de burgerij geschonken planten en onder andere een zonnewijzer werd geplaatst. Beide gebouwen zijn inmiddels gesloopt en van het eens zo fraaie plantsoen is weinig meer over. Deels omdat de oppervlakte ervan significant is afgenomen en bovendien doordat de bomen doorgroeiden en inmiddels onderdak bieden aan een roekenkolonie.

Het overlijden van burgemeester Nairac op 3 maart 1883 werd alom betreurd. Zijn stoffelijk overschot werd op 10 maart op de Algemene Begraafplaats aan de Kallenbroekerweg onder grote belangstelling ter aarde besteld. Kort daarna werd bekend dat 'vanwege de ingezetenen' op het graf een monument zou worden geplaatst. Dat monument kwam er nooit. Op 10 december 1883 berichtte Het Nieuws van den Dag dat voor de ingezamelde giften een gedenkteken in het Heidepark zou worden geplaatst: 'Het bestaat uit eenige steenen op elkander gelegd, waaronder één, die een zwaarte heeft van 7000 kg, waarop een inscriptie zal worden geplaatst, terwijl rondom ijzeren hekwerk zal worden aangebracht.'

Daar staat het monument voor een van belangrijkste burgemeesters die Barneveld heeft gekend, nog steeds. Het park is allang geen park meer, zowel in omvang als in begroeiing; een monument voor Nairac onwaardig. Daarom hebben wij het initiatief genomen om u in overweging te geven het gedenkteken naar het dorpscentrum te verplaatsen waarbij de voorkeur wordt gegeven aan het parkeerterrein op de hoek van de Nairac- en de Emmastraat. Daar tegenover, op de hoek van de Nieuwstraat en de Nairacstraat stond eens het woonhuis van burgemeester Nairac dat na zijn dood door zijn schoonzoon Van den

Bogert werd bewoond. Een betere plek is er in het centrum van Barneveld niet te vinden en ondersteunt de vast te stellen ontwikkelingsvisie voor het dorpscentrum.

Het plan tot verplaatsing van het monument is geïnitieerd door de heer W.A. Burgering (oud-burgemeester) en wordt gesteund door de Vereniging voor Plaatselijk Belang Barneveld (voorzitter de heer C. Koetsier), de Oudheidkundige en Historische Vereniging 'Oud Barneveld' (voorzitter de heer A. Rijnveld), Museum 'Nairac' (directeur mevr. M. Welle) en de oud-gemeentearchivaris de heer G. Crebolder. Gaarne verzoeken wij u te bevorderen dat het bedoelde monument op de voorstelde locatie een waardige plaats kan krijgen.

W. A. Burgering

C. Koetsier

A. Rijnveld

M. Welle

G. Crebolder